

Uppsala kommun

Granskning av detaljplan för Gottsunda östra, Uppsala kommun

Kommunens ärendenummer: PBN 2020-002655

Beskrivning av ärendet

Detaljplanen har överlämnats till Länsstyrelsen för granskning i enlighet med 5 kap. 20 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Detaljplanen handläggs med utökat förfarande.

Enligt 5 kap. 22 § PBL ska Länsstyrelsen under granskningstiden yttra sig över planförslaget, om planförslaget enligt Länsstyrelsens bedömning innebär att någon av överprövningsgrunderna i 11 kap. 10 § PBL inte följs eller tillgodoses.

Länsstyrelsens synpunkter i samrådsskedet framgår av yttrandena med dnr 5594-2022 och 5596-2022, daterade den 4 oktober 2022.

Syftet med detaljplanen

Syftet med detaljplanen är att göra det möjligt att utveckla och komplettera Gottsunda med ny bostadsbebyggelse, en förskola och ett aktivitetsstråk för idrott utomhus.

Detaljplanens överensstämmelse med översiktsplanen

Länsstyrelsen bedömer att detaljplaneförslaget överensstämmer med översiktsplanen enligt 4 kap. 33 § p.5 PBL.

Markanvändningen överensstämmer även med intentionerna i planprogram för Gottsundaområdet från 2019. Länsstyrelsen lämnade synpunkter på programmet i juni 2018 (dnr 402-2943-8). Synpunkterna handlade bland annat om miljö kvalitetsnormer för vatten, buller, förorenad mark och Natura 2000-området Bäcklösa.

Länsstyrelsens synpunkter - prövningsgrunder enligt 11 kap. 10 § PBL

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripandegrunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som rör riksintressen 4 kap. miljöbalken samt miljö kvalitetsnormer för grundvatten ska lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan. I annat fall kan Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut att anta detaljplanen.

Riksintressen 4 kap. miljöbalken

Sammanfattande synpunkter Natura 2000

Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska revidera planförslaget så att påverkan från anläggandet av Elfrida Andrées väg på miljön i Natura 2000-området Bäcklösa minskar till ej betydande nivå.

I samrådet gjorde Länsstyrelsen bedömningen att det inte föreligger någon risk för betydande påverkan vad gäller områdets ingående naturtyp under förutsättning att inga anläggningar, tillfälliga arbetsområden eller liknande planeras inom 30 meter från det skyddade områdets gräns samt att påverkan på den ingående arten cinnoberbagge inte kunde bedömas utifrån det presenterade underlaget. Länsstyrelsen påtalade också vikten av att säkerställa att ombyggnad av Elfrida Andrées väg, kan genomföras utan intrång i det skyddade området. Länsstyrelsens bedömning nu i granskningen är att det finns risk för påverkan både vad gäller cinnoberbagge och naturtyp.

Länsstyrelsen bedömer, utifrån vad som framgår av planhandlingarna och tillhörande underlag, att arbete med anläggandet av Elfrida Andrées väg kan påverka miljön i Natura 2000-området på ett betydande sätt. Genomförandet av detaljplanen aktualiserar därmed kravet på tillståndsprovning enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken. Bedömningen baserar sig på:

- den nya vägdragningens närhet till Natura 2000-området som leder till att anläggningsarbete behöver utföras inom 30 meter från Natura 2000-området
- att aspar avverkas inom spridningsstråk för cinnoberbagge utan säkerställda åtgärder

- att det inte är slutligt utrett i vilken omfattning riskträd behöver avverkas
- att det saknas information i planbeskrivningen om vilka förstärknings-/skyddsåtgärder som ska vidtas vid ett genomförande av planen.

Arbete inom 30 meter från Natura 2000-områdets gräns

Mellan Natura 2000-området Bäcklösa och Elfrida Andréés väg finns ett lövskogsbryn (objekt nr 12 i naturvärdesinventeringen). Området ligger till en liten del inom planområdet, men till största del inom Natura 2000-området. Inom objektet förekommer lämpliga substrat för cinnoberbagge. Objektet (nr 12), har planlagts som naturmark i syfte att säkerställa skyddszonen mot Natura 2000-området. I den norra delen av naturvärdesobjektet kan dock viss påverkan ske i och med att den nya sträckningen av Elfrida Andréés väg innebär att vägsränkor kan placeras inom skyddszonen.

Av den utredning som tagits fram under planarbetet (Ekologigruppen 2024) framgår att den nya dragningen av Elfrida Andréés väg går genom naturmark med vissa naturvärden och korsar en parkeringsplats och en täkt, vilka delvis ligger inom 30-meterszonen. Ekologigruppen bedömer att det är rimligt att anta att området inom 10 meter från vägsränkor riskerar att påverkas i anläggningsskedet. Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska klarlägga huruvida ombyggnad av Elfrida Andréés väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området.

Aspar behöver avverkas inom spridningsstråk för cinnoberbagge

I underlaget framkommer att sex aspar söder om Gottsunda allé behöver avverkas vid byggnation av vägen. Asparna växer inte inom Natura 2000-området. Asp är det trädslag som huvudsakligen nyttjas av cinnoberbagge och har betydelse för artens spridningsförmåga mellan Natura 2000-områdets två delar. Länsstyrelsen kan inte se att de förstärknings-/skyddsåtgärder som föreslås i genomförda utredningar för att undvika risk för påverkan på cinnoberbaggen och Natura 2000-områdets bevarandesyfte och mål finns med i planbeskrivningen. Länsstyrelsen anser att kommunen i planbeskrivningen ska beskriva, motivera och ta ställning för vilka åtgärder som ska vidtas.

Inte utrett i vilken omfattning riskträd behöver avverkas

I utredningen (Ekologigruppen 2024) framkommer att vägbyggnationen kan innebära att eventuella riskträd som står i

Natura 2000-området och som är i närheten av arbetsområdet kan komma att tas ned. Mot bakgrund av det bedömer Länsstyrelsen att kommunen ännu inte klarlagt huruvida ombyggnad av Elfrida Andrées väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området. Länsstyrelsen anser att kommunen i den fortsatta planprocessen ska klarlägga huruvida ombyggnad av Elfrida Andrées väg kan genomföras utan intrång i det skyddade området.

Information i planbeskrivningen om vilka åtgärder som ska vidtas

Förslag till förstärknings- och kompensationsåtgärder finns i en rad utredningar som tagits fram inom ramen för planprocessen (miljökonsekvensbeskrivning (WSP 2025), PM Bäcklösa (Ekologigruppen 2024), Artskydds PM Gråkråka (Sweco, 2024), Förslag till kompensationsåtgärder vid förlust av höga naturvärden (Ekologisgruppen 2022)). Länsstyrelsen bedömer att åtminstone delar av dessa åtgärder är en förutsättning för att ett genomförande av planen ska innebära en acceptabel påverkan på Natura 2000-området. I planbeskrivningen anger kommunen att det är av stor vikt att dessa följs upp, men Länsstyrelsen kan inte se att det finns en beskrivning av vilka åtgärder som faktiskt kommer att genomföras eller en motivering av vilka av åtgärderna som sammantaget ger en acceptabel påverkan på Natura 2000-området. Länsstyrelsen anser att kommunen i planbeskrivningen ska beskriva, motivera och ta ställning för vilka åtgärder som ska vidtas.

Avslutande bedömning Natura 2000

Enligt 4 kap. 8 § miljöbalken får en användning av mark och vatten som kan påverka ett naturområde som har förtecknats enligt 7 kap. 27 § första stycket 1 eller 2 och som omfattar verksamheter eller åtgärder som kräver tillstånd enligt 7 kap. 28 a § komma till stånd endast om sådant tillstånd har lämnats.

Tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävs för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Uttrycket *kan påverka* i 7 kap 28 a § miljöbalken innebär att det är frågan om en riskbedömning där det inte behöver vara klarlagt att det blir en betydande påverkan på miljön. Vid osäkerhet bör försiktighetsprincipen tillämpas och en prövning ske.

Det måste stå helt klart att en betydande påverkan inte kan uppkomma för att en tillståndsprövning ska anses obehövt. Som

underlag inför bedömningen kan kommunen behöva ta fram mer omfattande underlag än vad som vanligtvis tas fram inom ramen för ett planarbete. Exempelvis kan det behöva säkerställas att åtgärder som krävs under anläggningsfasen kan genomföras utan påverkan på de skyddade värdena i Natura 2000-området.

Eftersom det inte är klarlagt att detaljplanen kan genomföras utan ingrepp i Natura 2000-området eller försämrad ekologisk funktion inom spridningsstråket för cinnoberbagge anser Länsstyrelsen att riksintresset inte är tillgodosett.

Miljökvalitetsnormer

Grundvatten

Länsstyrelsen anser att kommunen ska komplettera planförslagets bedömning av risken för att föroreningar ska nå grundvattnet genom infiltration. Att sårbarheten kan förändras av ett genomförande av planen samt transport av förorenat dagvatten till grundvattenförande jordlager via berg ska beaktas.

Planområdet ligger inom tillrinningsområde för grundvattenförekomsten Uppsalaåsen-Uppsala. Enligt kommunens känslighetskarta (Måsen) varierar känsligheten från måttlig till hög inom planområdet.

Att enbart redovisa områdets känslighet före exploatering riskerar att bli missvisande då sårbarheten kan komma att förändras om skyddande lerlager avlägsnas, djupa schakter sker eller källare anläggs. Länsstyrelsen anser därför att kommunen ska redovisa sin bedömning av om sårbarhetsklassen förändras till följd av planens genomförande, från exempelvis medel till hög eller hög till extrem. Bedömningen bör utgå ifrån vad planen medger, exempelvis källare, samt antaganden om grundläggningsmetod. Länsstyrelsen anser även att kommunen ska redovisa om skyddsåtgärderna behöver anpassas till följd av detta.

Länsstyrelsen anser även att bedömningen av områdets känslighet ska kompletteras så att den beaktar transport av förorenat dagvatten till grundvattenförande jordlager via bergytter.

Länsstyrelsens synpunkt från samrådet kvarstår. Då risken för eventuell spridning från förorenade områden till grundvattnet inte klarlagts på ett godtagbart sätt kan Länsstyrelsen på rådande underlag inte ta ställning till om MKN för grundvatten följs.

Länsstyrelsens synpunkter enligt annan lagstiftning

Här redovisas Länsstyrelsens synpunkter i frågor som har betydelse för planens genomförbarhet.

7 kap. miljöbalken (1998:808) - skyddade områden

Biotopskydd

Det är inte klarlagt vilka åtgärder kopplat till dagvattenhantering som avses genomföras i den så kallade Ravinen. Av planbeskrivningen framgår att Uppsala kommun tillsammans med Uppsala Vatten och avfall kommer att inleda en utredning för att fastställa vilka förstärkningsåtgärder som är nödvändiga i Ravinen. Utredningen kommer inkludera en samlad bedömning som behandlar geoteknik, påverkan på naturmiljö (eventuell dispens från det generella biotopskyddet), samt underlag till eventuell anmälan om vattenverksamhet.

Länsstyrelsen förordar att förenlighet med det generella biotopskyddet klarlagts samt att eventuella dispensprövningar är genomförda innan planen antas eftersom det kan krävas anpassningar till följd av prövningen. Vid en eventuell ansökan om dispens enligt 7 kap. 11 § miljöbalken krävs att möjliga lösningar för att undvika skada på den skyddade biotopen utreds och redovisas. Vid arbeten i vatten krävs även att risk för påverkan på groddjur (fridlysta enligt 6 § respektive 4a § artskyddsförordningen) utredas.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad chef på plan- och bostadsenheten Anna Silver med planhandläggare Johan Morhed som föredragande. I den slutliga handläggningen har också naturvårdshandläggare Emilia Wolfhagen, vattenskyddshandläggare Jan Eckhäll, handläggare miljöstrategienheten Vilhelm Von Unge samt miljöskyddshandläggare Sylvia Fernandez medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kopia

Trafikverket; trafikverket@trafikverket.se